

HOÀN THIỆN CHÍNH SÁCH, PHÁP LUẬT VỀ THU HỒI TÀI SẢN CHO NHÀ NƯỚC TRONG CÁC VỤ ÁN KINH TẾ, THAM NHŨNG

CHỦ NHIỆM ĐỀ TÀI: TS. TRẦN VĂN DŨNG

Đề tài khoa học cấp Bộ

Cơ quan chủ trì: Viện Khoa học pháp lý, Bộ Tư pháp

Thời gian nghiên cứu: Năm 2020-2021

Thu hồi tài sản cho Nhà nước trong các vụ án kinh tế, tham nhũng là vấn đề mang tính chính trị, pháp lý sâu sắc. Trong những năm qua, công tác phòng, chống tham nhũng và thu hồi tài sản tham nhũng được Đảng và Nhà nước ta đặc biệt quan tâm. Đảng luôn xác định cần chú trọng thu hồi tài sản tham nhũng; áp dụng chính sách khoan hồng đối với những người phạm tội nhưng có thái độ thành khẩn, đã bồi thường thiệt hại hoặc khắc phục hậu quả kinh tế, hợp tác tốt với cơ quan chức năng; nghiên cứu sửa đổi pháp luật hình sự theo hướng khoan hồng hơn đối với những người đưa hoặc nhận hối lộ nhưng đã tự giác khai báo và nộp lại tài sản trước khi bị phát hiện; chú trọng tới các chế tài phạt tiền nhằm tăng khả năng thu hồi tài sản tham nhũng. Chủ trương của Đảng về thu hồi tài sản tham nhũng ngày càng được cụ thể hóa trong các nghị quyết trong thời gian gần đây, phản ánh quá trình nhận thức, quyết tâm chính trị của Đảng trong công

tác thu hồi tài sản trong các vụ án kinh tế, tham nhũng. Đây là những định hướng lớn cho việc hoàn thiện các chính sách, pháp luật trong công tác này. Thực tiễn công tác thu hồi tài sản trong các vụ án hình sự về kinh tế, tham nhũng trong những năm gần đây cho thấy, mặc dù số lượng tiền thu hồi được về giá trị tuyệt đối có tăng qua các năm nhưng so với tổng số tiền phải thu hồi trong tổng số có điều kiện thi hành án còn rất khiêm tốn. Nguyên nhân là do số tiền phải thi hành rất lớn nhưng không có tiền, tài sản xử lý. Nhiều trường hợp người phạm tội đã kịp thời tẩu tán tài sản. Đối với những tài sản được kê biên thì nhiều trường hợp tính chất pháp lý rất phức tạp, do vướng mắc của pháp luật hoặc do bản án tuyên không rõ hoặc không thể thực hiện được. Công tác phối hợp giữa các cơ quan liên quan còn thiếu chặt chẽ, ảnh hưởng rất lớn đến hiệu quả công tác thu hồi tài sản.

Từ thực trạng, yêu cầu nêu trên, để nâng cao hiệu quả hoạt động thu hồi tài sản trong các

vụ án kinh tế, tham nhũng, đòi hỏi phải có sự rà soát, đánh giá toàn diện, đồng bộ chính sách, pháp luật có liên quan; đánh giá những bất cập, hạn chế trong công tác thu hồi tài sản trong các vụ án kinh tế, tham nhũng; đề xuất hoàn thiện chính sách chung và các quy định của hệ thống pháp luật liên quan đến công tác thu hồi tài sản trong các vụ án kinh tế, tham nhũng cũng như tổ chức thực hiện có hiệu quả công tác thu hồi tài sản trên thực tế. Vì vậy, việc thực hiện đề tài *Hoàn thiện chính sách, pháp luật về thu hồi tài sản cho Nhà nước trong các vụ án kinh tế, tham nhũng* có ý nghĩa cấp thiết cả về lý luận và thực tiễn.

Với kết cấu 3 chương, 7 tiết, đề tài đã làm rõ một số nội dung cụ thể sau:

Một là, đề tài làm rõ khái niệm, bản chất, mối quan hệ giữa chính sách và pháp luật về thu hồi tài sản cho Nhà nước; tội phạm kinh tế, tham nhũng và thu hồi tài sản cho Nhà nước. Đề tài đã đưa ra ba tiêu chí đánh giá hiệu quả hoạt động thu hồi tài sản cho Nhà nước, bao gồm: 1) Thu hồi tài sản cho Nhà nước được nhiều nhất; 2) Thu hồi tài sản cho Nhà nước được nhanh nhất; 3) Thu hồi tài sản cho Nhà nước bảo toàn được tối đa giá trị tài sản nhất. Nghiên cứu kinh nghiệm của một số quốc gia về thu hồi tài sản cho thấy, các quốc gia thường tập trung vào hai giai đoạn là giai đoạn phòng ngừa, ngăn chặn và giai đoạn thu hồi tài sản tham nhũng khi bị phát hiện, điều tra, truy tố, xét xử và thi hành án.

Hai là, đề tài phân tích, đánh giá thực trạng chính sách, pháp luật và thực tiễn thu hồi tài

sản cho Nhà nước trong các vụ án kinh tế, tham nhũng. Trên cơ sở trình bày quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng về thu hồi tài sản cho Nhà nước trong các vụ án kinh tế, tham nhũng, đề tài đã phân tích thực trạng pháp luật và kết quả thu hồi tài sản cho Nhà nước trong các vụ án kinh tế, tham nhũng. Đề tài đã làm rõ các kết quả đạt được, chỉ ra những tồn tại, hạn chế, vướng mắc và nguyên nhân trong: 1) Hoạt động kiểm tra, thanh tra, kiểm toán; 2) Hoạt động của cơ quan điều tra, truy tố, xét xử; 3) Hoạt động của cơ quan thi hành án dân sự; 4) Hoạt động tương trợ tư pháp, hợp tác quốc tế.

Ba là, dựa trên nghiên cứu, phân tích chính sách, pháp luật và kết quả thu hồi cũng như những hạn chế, vướng mắc trong công tác thu hồi tài sản trong các vụ án kinh tế, tham nhũng, đề tài đã xác định rõ 6 định hướng nhằm hoàn thiện chính sách, pháp luật về công tác này. Để nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản cho Nhà nước trong các vụ án kinh tế, tham nhũng, cần thực hiện đồng bộ năm giải pháp cơ bản sau: 1) Hoàn thiện chính sách, pháp luật góp phần nâng cao hiệu quả công tác thu hồi tài sản trong các vụ án kinh tế, tham nhũng; 2) Hoàn thiện chính sách, pháp luật về kiểm tra, thanh tra, kiểm toán; 3) Hoàn thiện chính sách, pháp luật về hình sự, tố tụng hình sự, tố tụng dân sự; 4) Hoàn thiện chính sách, pháp luật về thi hành án dân sự và pháp luật khác có liên quan; 5) Hoàn thiện chính sách, pháp luật về tương trợ tư pháp, hợp tác quốc tế ■

MAI PHƯƠNG giới thiệu